

Asia: VN/23602/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi nuorisolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunto valtakunnallisia nuorisoalan järjestöjä koskeviin esitysluonnoksiin (lain 17 ja 18 §; asetuksen 5 ja 6 §)

Näemme tärkeänä nuorisoalan järjestöjä koskevassa lakimuutoksessa, että valtionapukelpoisuusharkinnassa korostetaan jatkossa nykyistä enemmän järjestön toiminnan merkitystä ja vaikuttavuutta nimenomaisesti nuorisotyön ja -toiminnan kannalta. Toiminnan yhteismitallisuus on tärkeää ja tästä syystä on hyvä luoda järjestöjen käyttöön yhteiset kriteerit, joilla toimintaa voidaan arvioida. Avustuskriteeriksi nostetun ajankohtaisuuden lisäksi järjestötoimijoiden tulisi voida toteuttaa pitkäjänteistä työtä, jolloin järjestöjen on mahdollista todentaa oman toiminnan vaikuttavuus nuorten elämään.

2. Lausunto valtakunnallisia nuorisoalan osaamiskeskustoimintaa koskeviin esitysluonnoksiin (lain 19 §; asetuksen 7 ja 8 §)

Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että osaamiskeskustoiminta sidotaan entistä enemmän valtakunnalliseen nuorisopoliittiseen ohjelmaan. Nuorisotyön aluekoordinaattoreille neljävuotiskausi on näyttäytynyt niin, että osaamiskeskustoimintaa ollaan joko käynnistämässä tai ajamassa alas. Varsinaisten painopisteasioiden edistäminen, kuten nuorisotyön kehittämistyö ja sen tulosten levittäminen jää lyhyeksi välivaiheeksi. Tällä hetkellä nuorisoalalla reagoidaan nopeasti muuttuviin tilanteisiin ja toimijoiden kirjo on laaja, mukaan lukien osaamiskeskukset. Osaamiskeskusten painopisteiden valikoituminen VANUPO:n mukaan edistää nuorisoalan strategista kehittämistä. Osaamiskeskukset muodostuvat tällä hetkellä toimijoiden liittoumista (osatoteuttajat). Yhteydenpito alueilta osaamiskeskuksiin jää vajavaiseksi toimijoiden ja toiminnan sekavuuden vuoksi. Osaamiskeskustoiminnan taustalla on poliittinen ohjaus, mutta toiminnanohjaus ontuu. Kenttä kaipaa valtakunnallista johtajuutta erityisesti nuorisoalan tiedolla johtamisen, työn laadun, arvioinnin ja strategisen kehittämisen osalta. Osaamiskeskusten työn laatua on arvioitava objektiivisesti ja läpinäkyvästi eri toimijatahoja kuullen.

3. Lausunto nuorisokeskuksia koskeviin esitysluonnoksiin (lain 20 §; asetuksen 9 ja 10 §)

Leiritoiminnan resurssit nuorisotyössä, erityisesti kuntien nuorisotyön leiritoiminnan osalta, kaventuvat entisestään. Leiritoiminnan rooli nuorisokeskuksissa tulisi säilyttää nuorisolaissa.

Nuorisokeskuksissa on mahdollista toteuttaa laadukasta kuntarajat ylittävää leiritoimintaa. Leiritoiminnan tarve näkyy mm. kansainvälisessä nuorisotyössä, erilaisten ryhmien ryhmäytymisessä ja Nuotta-valmennuksessa. Leirikoulutoiminta tukee opetussuunnitelmien laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamista, jonka vuoksi suunnitelmien ja asiakirjojen on hyvä olla yhteneväisiä. Leirikoulu voidaan nähdä jokaisen lapsen ja nuoren oikeutena, samalla tavoin kuin harrastamisen Suomen malli. Nuorisokeskukset toteuttavat laajaa alueellista kehittämistä ja yhteistyötä. Tätä tukee lakimuutoksessa esitetty tulokulma, että keskuksen pääasiallisena tehtävänä on nuorisotyön keinoin tarjota nuorille ohjattua toimintaa ympärivuotisesti.

4. Lausunto muita säännöksiä koskeviin esitysluonnoksiin (lain 23, 24, 26 ja 27 §; asetuksen 1 §)

-

5. Lausunto Harrastamisen Suomen mallia koskeviin esitysluonnoksiin (lain 12 a ja 21 a §)

Harrastamisen Suomen mallin ajatus, tavoite ja resurssit nähdään hyvänä ja tärkeänä. Nuorisotyön aluekoordinaattorit kantavat huolta harrastamisen Suomen mallin kirjaamisesta nuorisolakiin. SHM tulee resursoida niin, ettei se syö muita nuorisotyön resursseja. Lisäksi toivomme lisää keskustelua siitä, miten nuorisotyön rooli, identiteetti ja laadukas nuorisotyö nähdään jatkossa, kun lakiin kirjataan uusi iso kokonaisuus. Kriteerit harrastamisen mallin rahoituksen saamiseksi ovat erityisen hankalia pienille ja harvaanasutuille kunnille, ja siksi niitä pitäisi tarkastella uudelleen ennen lakiin kirjaamista. Lisäksi harrastamisen Suomen malliin tulee varata tarpeeksi työaikaa ja rahaa myös koordinaatiotyöhön. Lisäksi kannamme huolta siitä, miten varmistetaan, että Harrastamisen mallin ohjaus on laadukasta. Tämän hetkisen tiedon mukaan asiantuntevien ja osaavien ohjaajien saaminen päiväsaikaan, erityisesti maaseudulla ja syrjäisillä pienemmillä paikkakunnilla, on haastanut mallin järjestäjiä. Lasten ja nuorten tasavertainen osallistuminen harrastamisen Suomen mallin toimintoihin tulee taata, esimerkiksi kyyditysten uudelleen järjestelyillä. Vaatimus koulupäivän yhteydessä toteutettavasta harrastustoiminnasta ei syrjäseudulla todellisuudessa lisää esimerkiksi yläkoululaisten harrastamista, koska koulupäivän pituus on jo valmiiksi aikuisen työpäivän pituinen koulumatkoineen. Lisäksi harrastamisen monimuotoisuus tulisi varmentaa ja tähän liittyy myös harrastamiseen liittyvien tilojen ja välineiden varmentaminen.

6. Lausunnonantajan yleiskommentit tai huomiot/ehdotukset koskien lain muita säännöksiä

-

Heta Malinen
Nuorisotyön aluekoordinaattorit